

INDUSTRI OG BJERGVÆRKSDRIFT

Privilegering i Norden i det 18. århundrede

FORFATTERE:

Karl-Gustaf Anderson • Inger Dübeck
Birgitta Ericsson • Gísli Ágúst Gunnlaugsson
Per-Arne Karlsson • Markku Kuisma
Anne-Hilde Nagel • Oscar Nikula
Gustav Grunde Sætra

With an English summary

UNIVERSITETSFORLAGET

Oslo — Bergen — Stavanger — Tromsø

Indhold

Forord

<i>Af Inger Dübeck</i>	9
------------------------------	---

Europeisk privilegieret

<i>Af Inger Dübeck</i>	13
1. Privilegiebegrebet	14
2. Regaleretten	15
3. Regaleretten og industriprivilegering	22
4. Udviklingen af et centraliseret forvaltningsapparat til fremme af kameralistisk-merkantilistisk erhvervspolitik	25
5. Afslutning	30
Noter	32

Industriprivilegier i Danmark 1735—1760

<i>Af Inger Dübeck</i>	33
1. Indledning	34
2. Det administrative system. Planer og realitet	36
3. Generelle bestemmelser	39
4. Beslutningsprocessen ved specialprivilegering	42
5. Analyse af de enkelte specialprivilegier	47
6. Virksomhedernes senere skæbne	59
7. Sammenfatning og konklusion	61
Noter	65

Ansøkninger om privilegier till manufakturer på Island 1750—1754

<i>Af Gisli Ágúst Gunnlaugsson</i>	67
1. Inledning	68
2. Beslutsprocessen i enskilda frågor	70
3. Hørkræmmerlavets motstånd mot Inrättningarnas verksamhet	80
4. Avslutning	82
Figurer	87
Noter	90
Litteratur	93

Privilegiene til sukkerraffineriet i Bergen 1749—1751

<i>Af Gustav Grunde Sætra</i>	95
Innledning	96
1. Privilegiebrevet av 22. desember 1749	97
2. Privilegiebrevet av 20. januar 1750	104
3. 12. januar 1751 — Ekstensjonsprivilegier og forordning	105
4. Konklusjon	113
Noter	115

Manufakturprivilegier i Sverige-Finland

<i>Af Birgitta Ericsson</i>	117
1. Introduktion	118
2. Frihetstidens manufakturpolitik och generella privilegiegivning	119
Noter	121

Sockerraffinaderiet i Åbo

<i>Af Oscar Nikula</i>	123
Noter	129

Sukkerraffinaderiernes stilling

<i>Af Inger Dübeck</i>	131
1. Sukkerindustriens fremvækst	132
2. Retlige rammer omkring sukkerindustrien	134
3. Privilegering af sukkerraffinaderier	135
Noter	138

Privilegering av exportsågar i Finland vid mitten av 1700-talet

<i>Af Markku Kuisma</i>	139
1. Inledning	140
2. De administrativa och politiska ramarna	142
3. Privilegiegivning av exportsågar: Fyra exempelfall	146
4. Intressegruppernas roll och centralmaktens beslutsfattande	166
Noter	172
Litteratur	173

Avgjørelsesprosessen omkring bergprivilegier i Norge på 1700-tallet

<i>Af Anne-Hilde Nagel</i>	175
1. Innledning	177
2. Avgjørelsesprosessen omkring generelle bergprivilegier	184
3. Avgjørelsesprosessen omkring spesielle bergprivilegier	200
4. Konklusjon	236
Noter	242

Privilegiegivningen till järnbruk och järnmanufaktur i Sverige under frihetstiden

<i>Af Birgitta Ericsson, med bistånd af Karl-Gustaf Andersson og Per-Arne Karlsson</i>	245
1. Inledning	247
2. Den administrativa ramen för beslutsprocessen. Bergadministrationen på central, regional och lokal nivå	248
3. Den politiska ramen för beslutsprocessen	265
4. Den rättsliga ramen för beslutsfattandet	270
5. Tillkomsten av smidesregleringarna vid 1700-talets mitt. En studie av beslutsprocessen	278

6. Regleringssystemet i funktion på central och lokal nivå	289
7. Beslutsprocessen vid privilegiegivningen till järnbruk och järnmanufaktur. En sammanfattande analys	309
Noter	313

Industriprivilegier. En komparation

<i>Af Inger Dübeck</i>	321
1. Centralmaktens syn på erhvervspolitikken	322
2. Centralmaktens rolle i beslutningsprocessen	323
3. Lokalsamfundets og individets forhold til de centrale myndigheder	325
Noter	329

Privilegiegivning till bergverk, järnbruk och exportsågar i komparativt perspektiv

<i>Af Birgitta Ericsson</i>	331
1. Inledning	332
2. Den rättsliga ramen	333
3. Beslutsprocessen vid privilegiegivningen	334
4. Konklusion	341
Noter	343

Byråkratin och beslutsfattandet i privilegiefrågor.

En slutkommentar <i>Af Birgitta Ericsson</i>	345
---	-----

Forkortelser	349
---------------------------	-----

Summary	351
----------------------	-----

Abstract	359
-----------------------	-----